

Vaaliohjelma

Eduskuntavaalit 2015

Avoimen, menestyvän, kansainvälisen ja vastuunsa kantavan Suomen hyväksi

Ruotsalainen kansanpuolue on ihmiskeskeinen puolue. Uskomme yksilöön, joka osaa ja tahtoo ottaa vastuun sekä itsestään että kanssaihmisistään. Teemme työtä sellaisen yhteiskunnan puolesta, jonka peruskivet ovat ihmisyys ja solidaarisuus ja joka on valmis turvaamaan yksilökeskeiset ratkaisut elämän eri tilanteissa. Pidämme aina huolta yhteiskunnan heikoimmista, jotka ovat vaarassa syrjäytyä. Puolustamme oikeusvaltion periaatteita ja toimivaa demokratiaa, joka perustuu vastavuoroisuuteen kansan valitsemien edustajien ja kansan välillä.

Vastuullinen, kestävä ja kauaskantoinen talouspolitiikka on perusedellytys sille, että voimme turvata hyvinvointivaltion ja kehittää hyvinvointi-Suomea. Emme voi jatkaa velaksi elämistä. Sen vuoksi meidän täytyy uudistaa julkisen sektorin toimintoja ja ryhtyä priorisoimaan niitä. Tärkeintä on kuitenkin työpaikkojen luominen, sillä ne rahoittavat hyvinvointimme. Opiskelu ja työpaikka ovat parhaat aseet syrjäytymistä vastaan. Päämäärätietoisella vero- ja työllistämispolitiikalla voimme luoda yrittäjille investointiedellytyksiä Suomeen ja helpottaa yrittäjien mahdollisuuksia kehittää toimintaansa ja palkata uusia työntekijöitä. Koulutus ja tutkimus on suhteutettava huomispäivän osaamis- ja työmarkkinatarpeisiin.

Ilmastonmuutos on yksi aikamme suurimmista haasteista. Suomen on oltava edelläkävijä ympäristö-, energia- ja ilmastopolitiikan alueilla. Päämääränä on oltava korkea omavaraisuusaste, turvattu kilpailukykyinen energiansaanti yrityselämälle ja aktiivinen eurooppalainen sekä kansainvälinen ympäristö- ja energiayhteistyö. Meidän pitää panostaa uusiutuviin, kotimaisiin energialähteisiin, koska ne luovat työpaikkoja ja synnyttävät uusia innovaatioita. Uskomme, että talouskasvu voidaan yhdistää ekologisesti kestäviin arvoihin. Tulevaisuuden avaimet ovat talous ja teknologia, jotka perustuvat tietoon ja ottavat huomioon sekä rajoitetut luonnonvarat että tulevat sukupolvet.

Haluamme että koko Suomi pysyy elävänä ja hyvinvoivana, niin maaseutu kuin kaupunki, saaristo, haja-asutusalueet kuin metropolitkin. Teemme työtä elinvoimaisten peruselinkeinojen ja hyvin toimivien yhteiskunnan palveluiden hyväksi, jotka ottavat huomioon yksilöiden erilaiset tarpeet.

Suomi on luonnollinen osa pohjoismaista arvoyhteisöä. Meidän pitää kulkea etujoukoissa ihmisoikeuksia turvattaessa. Ihmisoikeudet ovat yksilöllisiä, universaaleja, kokonaisvaltaisia ja ilman hierarkioita. Niiden perusta on kaikkien ihmisten yhtäläisessä arvossa.

Tasavertaisuuden ja tasa-arvoisuuden puolesta tehtävä työ on keskeinen agendamme. Tasa-arvoisuudessa on kysymys siitä, että huomaamme ja muutamme sellaisia rakenteita, jotka tänä päivänä luovat naisille ja miehille eriarvoisia mahdollisuuksia. Haluamme luoda yhteiskunnan, jossa kaikilla sen jäsenillä on mahdollisuus kehittää koko potentiaaliansa. Kaikilla on oltava samantyyppiset oikeudet ja mahdollisuudet riippumatta sukupuolesta, iästä, syntyperästä, ihonväristä, seksuaalisesta suuntautumisesta tai rajoittuneesta liikkumiskyvystä.

Sanomme jyrkästi ei rasismille ja muukalaisvihamielisyydelle. Suomi tarvitsee maahanmuuttoa ja sen on siksikin kannettava humanitaarinen vastuunsa pakolaisista. Maamme tarvitsee lisää ihmisiä, useampia käsipareja ja aivoja, joiden avulla maamme viedään eteenpäin. Niin menetellen luodaan dynamiikkaa, monimuotoisuutta ja kansainvälisyyttä. Emme hyväksy ihmisten syrjintää sukupuolen, ihonvärin, uskonnon, kielen, sukupuolisen suuntauksen tai syntyperän takia. Kannamme aivan erityisen vastuun yhteiskuntailmapäiiristä - vastuun, jota me Rkp:ssa emme pakoile.

Suomalainen koulu on maailman parhaita, ja siksi meidän pitää panostaa siihen. Maksuton koulunkäynti on paras takuu tasa-arvoiselle ja tasavertaiselle Suomelle. Se luo oppilaille vahvan identiteetin ja kannattelee kulttuuriamme. Laaja yleissivistys, monipuolinen kielitaito ja sosiaaliset valmiudet ovat tärkeitä kansalaisille ja maan menestykselle. Yliopistomme ja korkeakoulumme ovat mukana kovassa globaalissa kilpailussa. Menestyminen siinä edellyttää omaa profilia, yhteistyötä muun yhteiskunnan kanssa, kansainvälistä avoimuutta ja korkeaa laatua.

Elävä kaksikielisyys Suomessa on koko kansan asia. Suomi ja ruotsi ovat luonnollinen osa suomalaista identiteettiä, ja jo siitäkin syystä palvelut on turvattava molemmilla kansalliskielillä. Suomalaiset tarvitsevat useampien kielten taitoja, koska kielitaito on sekä kilpailuetu että rikkaus. Emme saa koskaan asettaa kieliä kilpailuasetelmaan toisiaan vastaan. Emme saa myöskään rajoittaa nuortemme työnsaantimahdollisuuksia rajoittamalla kielitarjontaa. Vaatii aktiivista, poliittista valvontaa ja tahtoa ymmärtää toisiamme, että Suomella myös tulevaisuudessa olisi kaksi kansalliskieltä. Työ kansalliskielistrategian parissa on yksi osa sitä ja sen hyväksi on syytä tehdä työtä mahdollisimman laajalla rintamalla. Ruotsinkielisen Suomen pitää olla siinä mukana avoimin sydämin.

Suomalaisilla on vastuu alkuperäisväestöstään, saamelaisista, ja heidän kielensä ja kulttuurinsa tulevaisuudesta maassamme.

Ruotsalainen kansanpuolue takaa tekevänsä tulevan neljän vuoden aikana ankarasti työtä avoimemman, menestyvämmän, kansainvälisemmän ja ennen kaikkea vastuunsa kantavan Suomen puolesta. Emme petä ideologiaamme emmekä myöskään uskoamme siihen, että kaksikielistä Suomea tarvitaan myös tulevaisuudessa. Olemme valmiita ottamaan vastuuta ja toimimaan osana toimintakykyistä hallitusta, joka pitää ihmistä ja hänen tarpeitaan toimintansa keskiössä ja joka luo edellytykset menestykselle, turvallisuudelle ja työllisyydelle. Ruotsalainen kansanpuolue tekee työtä sellaisen yhteiskunnan hyväksi, joka priorisoi yksilön hyvinvointia.

Carl Haglund, puheenjohtaja

Kannattelemme kaikki maamme - valtion talous on meidän vastuullamme

Julkistalouden tilanne on hälyttävä. Samaa tahtia kuin väestö vanhenee, kasvavat myös hoidon ja huolenpidon tarpeet. Emme voi ylläpitää hyvinvointiyhteiskuntaa kestävämmän suurilla lainoilla. Lapsemme ja lapsenlapsemme joutuvat maksamaan nykyisin otettavat lainat. Tuleviltä sukupolvilta lainaaminen ei ole vain taloudellinen vaan myös moraalinen ongelma. Kestävä talouspolitiikka on paras takuu julkisten palveluiden toimivuudelle. Ilman hyvää julkistaloutta meillä ei ole myöskään toimivia vanhuspalveluja, neuvoloita tai huippukouluja.

Meidän pitää myös käydä läpi olemassa olevia normeja, jotka rasittavat hoitoa ja palveluiden tuottamista. Kehitystä ja aloitekykyä tulee rohkaista ja tukea. Sen vuoksi byrokratiaa tulee tarkastella tarkoituksenmukaisuusperspektiivistä niin, että sujuvuus kasvaa ja paikoilleenpysähtymistä voidaan välttää.

Suomen pitää olla edelläkävijä yhteiskunnan digitalisoimisessa. Tarvitsemme digistrategian, joka ottaa kantaa siihen, miten erilaiset digitaaliset palvelut parhaiten saadaan kaikkien ulottuville. Hyvin toteutettu digitalisoimisstrategia lisää sitä paitsi paikkakuntien välistä tasavertaisuutta.

Olemme sitä mieltä, että palveluiden tuottamisessa ratkaisevinta ovat laatu ja saatavuus, eivät niiden tuottajat. Haluamme etsiä ennakkoluulottomasti toimintamalleja tarkoituksenmukaisten ja tehokkaiden yhteiskunnan palveluiden tuottamiseksi. Uskomme kansalaisten palvelujen tuottamisessa toimialarajat ylittävään, kumppanuuteen perustuvaan yhteistyöhön julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä. Julkisen talouden tasapainoon saamiseksi tarvitaan palveluiden priorisointia, että hyvinvoinnin ydinalueet voidaan varmistaa. Täsmäsuunnattujen panostusten painopisteiden täytyy kohdistua heihin, jotka tarvitsevat niitä eniten, erityisesti lapsiin ja nuoriin sekä vanhempiin avun tarvisijoihin.

Uskomme enemmän elinvoimaisiin kuntiin, joissa lähidemokratia toimii, kuin keskitettyyn palvelu- ja päätösryhmittymiin. Valtio ei saa säästää siirtämällä tehtäviään kunnille.

Toimiva oikeuslaitos on yksi demokratiamme peruskivistä. Sen luotettavuudella on merkitystä myös kilpailukyvyllämme.

Haluamme

- **saada tulevan** vaalikauden aikana julkisen talouden tasapainoon, katkaista velkaantumisen ja toteuttaa niiden läpiviemiseen tarvittavat uudistukset
- **luoda kasvulle** tarvittavaa taloudellista liikkumavaraa budjetinsisäisten uudelleenjakojen ja selkeämpien priorisointien kautta
- **luoda edellytykset** vahvoille ja toimintakelpoisille kunnille
- **helpottaa kuntien** työtaakkaa kevyempien ja joustavampien normitusten kautta
- **uudistaa hallintoa** päällekkäisyyksien välttämiseksi, lisätä asiakaslähtöisyyttä ja tehdä toimintamenetelmistä taipuisempia, läpinäkyvämpiä ja päämäärakeskeisempiä
- **vähentää valtion** omistusta strategisesti vähemmän tärkeissä yhtiöissä ja käyttää myyntivoitot tutkimukseen, kehitykseen, infrastruktuuriin ja kasvuun lisääviin investointeihin
- **keskittyä korkealaatuisiin** palveluihin ja ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin tulonsiirtojen sijaan
- **varmistaa kansalaisten** oikeusturva ja pitää huolta siitä, että poliiseilla, syyttäjillä ja tuomioistuimilla on riittävät resurssit.

Tarvitsemme lisää työpaikkoja - työn ja yrittäjyyden puolesta

Suomea ja Eurooppaa viimeisten kahdeksan vuoden aikana koetelleesta pitkäaikaisesta talouskriisistä on vain yksi ulospääsytie: meidän täytyy nostaa työllä itsemme pois taantumasta. Tarvitsemme lisää työpaikkoja, lisää työn tekijöitä, ja meidän täytyy tehdä työtä enemmän ja pidempään. Tällainen tilanne asettaa suuria vaatimuksia työelämän laadulle ja joustavuudelle.

Suomi tarvitsee uuden kasvupolitiikan, joka rohkaisee työhön, yrittämiseen, investointeihin ja tulevaisuuteen panostamiseen. Täytyy olla kannattavaa ottaa vastaan työpaikka ja täytyy olla kannattavaa palkata työntekijä.

Olemme sitä mieltä, että kaikki työ on arvokasta ja sillä on merkitystä hyvinvoinnillemme. Työmarkkinaosapuolilta ja päätöksentekijöiltä vaaditaan kykyä uudenlaiseen ajatteluun. Meidän täytyy saada lisää työkykyisiä suomalaisia työhön. Tämän päivän tilanne on se, että työmarkkinoilta lähtee pois enemmän henkilöitä kuin uusia tulee tilalle. Samanaikaisesti tarvitsemme jo nyt työvoimaa Suomen ulkopuolelta pitääksemme taloutemme pyörät pyörimässä. Sen vuoksi meidän täytyy poistaa rajojen asettamat esteet työmarkkinoilta.

Haluamme

- **että työ** olisi ihmisen itsensä elättämisen lähtökohta ja että työn vastaanottaminen olisi aina kannattavaa
- **korottaa perus-** ja tulonhankkimisvähennyistä laskeaksemme työn vastaanottamisen kynnystä
- **pitää yhteisöverotuksen** kilpailukykyisellä tasolla
- **että työn**, eläkkeiden ja yrittämisen verotaakkaa ei lisättäisi, vaan että suomalaisten ostovoima säilytettäisiin ja sitä jopa vahvistettaisiin
- **vahvistaa kuluttajien** asemaa ja heidän valinnanvapauttaan suosimalla kaupan ja palveluiden vapaata kilpailua ja vastustaa ratkaisuja, jotka edesauttavat jonkun tai joidenkin toimijoiden pääsyä monopoliasemaan
- **vähentää verotuksen** progressiivisuutta; verotettavan täytyy saada itselleen vähintään puolet siitä, mitä hän ansaitsee
- **nostaa kotitalousvähennyksen** määrää vähintään 3000. euroon henkilöä kohden vuodessa ja lisätä sen käyttötarkoituksia ihmisten arkipäivän helpottamiseksi; samalla taistelemme harmaata taloutta vastaan ja mahdollistamme työpaikkojen syntyminen

- **varmistaa, että** ei-pörssinoteerattujen yritysten osinkoverotus on vastaisuudessa suhteessa yrittäjien riskien ottamiseen
- **uudistaa perintöveron** niin, että se tulevaisuudessa korvataan luovutusverolla vasta silloin, kun perintö realisoidaan
- **korottaa yritysten** arvonlisäveroskaalan ylärajaa 50 000 euroon
- **luoda lisää** työpaikkoja jo olemassa oleviin yrityksiin ja houkutellessa useampia palkansaajia ryhtymään yrittäjiksi ja työnantajiksi
- **että yrityskoulutusta** tarjotaan peruskoulutuksessa ja toisella asteella, samalla kun korkeakoulujen tulisi tarjota mahdollisuutta opiskella yrittäjyyttä kaikissa koulutusohjelmissa
- **nostaa julkisen** sektorin tuottavuutta edellyttämällä järjestelmällistä innovaatiokykyä ja kielitaitoa julkistalouden ostoneuvottelujen yhteydessä
- **parantaa pienten** yritysten ja elinkeinonharjoittajien mahdollisuuksia julkistalouden kanssa käytävien neuvottelujen yhteydessä, esimerkiksi jakamalla suuret tilaukset pienempiin osiin ja ottamalla huomioon kuljetuksista ja etäisyyksistä johtuvat ympäristövaikutukset
- **tehdä Suomesta** houkutteleva maa ulkomaisille investoinneille ja pitää huolta siitä, että ulkomaisia yrityksiä kohdellaan tasavertaisesti suomalaisten yritysten kanssa. Yhteydenpidot ulkomaisten sijoittajien kanssa tulee koordinoita ja aktivoida eri tahojen yhteistyönä
- **poistaa tarveharkinta** ulkomaisen työvoiman palkkaamisen osalta
- **yhdistää ja** suunnata yhteiskunnan yritystuet niin, että ne suosivat kasvuyrityksiä ja innovaatioiden kaupallista hyödyntämistä
- **lisätä kansallisia** panostuksia tutkimus- ja kehitystyöhön
- **että yritykseen** jäävän tulon verotus lykätään siihen asti, kunnes tulo jaetaan omistajille
- **että yksityisille** elinkeinonharjoittajajille (yritykset, joilla on oma nimi) myönnetään yritysvähennys, jolloin vain osa toiminnan tuloksesta (**95 %**) olisi veronalaista tuloa
- **parantaa yrittäjien** sosiaaliturvaa.

Sen, joka voi ja jaksaa, täytyy saada tehdä työtä pidempään

Koska nuorten ihmisten osuus väestöstä on verrattain alhainen, tulemme lähivuosina kokemaan työikäisen väestön osalta työvoimapulaa lähes kaikilla aloilla. Meidän täytyy varustautua siihen huolehtimalla, että mahdollisimman monella meistä on tekemistä ja työtä. Työttömien aktivoimisen ohella aikaisempi aloittaminen työelämässä ja myöhäisempi eläkkeellejääminen ovat tehokkaimmat tavat kokonaistyöpanoksen lisäämiseksi.

Meidän täytyy nostaa todellisen eläköitymisen keski-ikää ja vähentää niiden ihmisten määrää, jotka eläköityvät työkyvyttömyyden takia panostamalla työelämässä jaksamiseen ja lisäämällä työelämän joustavuutta työajan ja työtehtävien osalta. On tärkeää, että ne, jotka tekevät työtä, voivat hyvin. Hyvinvoivat työntekijät ovat luovia, innovatiivisia ja tehokkaita. Haluamme luoda tilaa yksilöllisille ratkaisuille parantaaksemme niin työelämän laatua kuin sen tuottavuuttakin

Haluamme

- **panostaa työelämän** hyvinvointiin niin, että yhä useammilla henkilöillä on mahdollisuus pidentää työuraansa
- **kehittää työterveydenhuoltoa**, elämänmittaista oppimisprosessia ja pyrkiä luomaan joustavampia työaikoja
- **pidentää työuria** jo ehdotetun eläkeiän nostamisen myötä ja mahdollistaa todellisen eläköitymisiän myöhentämisen
- **mahdollistaa sen**, että eläkeläiset voivat kykyjensä ja halujensa mukaan osallistua työelämään ilman, että se vaikuttaa miinusmerkisesti heidän tuloihinsa
- **tarkastella eläkeratkaisua** tasa-arvonäkökulmasta ja pyrkiä siihen, että sekin osaltaan kannustaisi pidempiin työuriin
- **tehdä työtä** sen hyväksi, että työvoimatoimisto ryhtyy aktiivisiin toimenpiteisiin heti työttömyys- tai lomautusjakson alussa
- **kehittää työttömien** toimeentulotukea niin, että heille on aina taloudellisesti kannattavampaa ottaa vastaan työtä ja että heidän aktiivisuutensa palkitaan
- **kehittää työttömyysturvaa** niin, että työttömyyskorvausta korotetaan ja sen maksamisaikaa lyhennetään
- **kilpailuttaa ja** kehittää työnvälitystä siten, että olemassa olevia rekrytointi- ja työllistämisoasiamista hyödynnetään nykyistä paremmin
- **vähentää rakenteellista** työttömyyttä ja parantaa yli **55**-vuotiaiden mahdollisuuksia pysyä pidempään työelämässä siten, että työnantaja kantaa suuremman vastuun lisäkoulutuksesta ja korottamalla työnantajan osuutta eläkeputken kustannuksista
- **luoda houkuttimia** vanhempien työntekijöiden pitämiseksi työelämässä
- **kehittää sellaisten** työntekijöiden mahdollisuutta pysyä tai palata työelämään, joilla on vain osa työkyvystä jäljellä, esimerkiksi lisäämällä oikeutta osa-aikatyöhön terveys- tai sosiaalista syistä
- **tehdä työtä** sen hyväksi, että yritykset voisivat itse neuvotella työajoista
- **antaa useammille** nuorille mahdollisuus kesätyöhön ja työkokemuksen keräämiseen käyttämällä kesäseteleitä, jotka korvaavat osan työnantajien kustannuksista
- **parantaa nuorille** suunnattujen palveluiden ja hoidon koordinoitua ja kerätä ne yhteen paikkaan
- **varmistaa nuorisotakuun** läpivientiä sekä huolehtia siitä, että etsivälle nuorisotyölle ja nuorisoverstaalle suunnataan riittävästi varoja
- **pitää huolta** siitä, että kaikki nuoret saavat vähintään toisen asteen tutkinnon suoritetuksi ynnä luoda sellaisen oppisopimuskoulutuksen, jossa nuoret saavat työpaikan ja ammattikoulutuksen oikealla työpaikalla
- **vähentää miesten** ja naisten välisiä palkkaeroja työmarkkinaosapuolten keskenään sopimilla, sitovilla toimenpiteillä, joiden päämääränä on sama palkka samasta työstä
- **lisätä työelämän** yksilöllisten palkkaneuvottelujen käytäntöä.

Osaaminen ja koulutus - Suomen valttikortit

Meidän pitää panostaa osaamiseen ja koulutukseen menestyäksemme maailmantaloudessa - päämäärämme tulee olla nouseminen yhdeksi maailman johtavista osaajamaista.

Korkealaatuinen ja maksuton koulutus on tärkein edellytys sille, että kaikki kansalaiset saavat tasavertaiset mahdollisuudet elämässä menestymiseen. Ruotsinkielinen kattava koulutusjärjestelmä on elinvoimaisen, kaksikielisen Suomen peruskallio.

Haluamme, että koulu on yhteisöllinen paikka. Haluamme koulun painottavan tasavertaisuutta, kanssaihmisyyttä ja luonnon kunnioittamista sekä tekevän työtä ennakoluuloja, rasismia ja kiusaamista vastaan. Haluamme koulutuksen innostavan lapsia ja nuoria kriittiseen ajatteluun, aloitekykyisyyteen ja yritteliäisyyteen.

Meidän täytyy panostaa enemmän opetuksen laatuun, lisätä yhteistyötä eri koulutusmuotojen välillä ja räätälöidä ratkaisuja, jotka mahdollistavat kaikille nuorille vähintään toisen asteen koulutuksen hankkimisen.

Suomi tarvitsee sekä maistereita että mestareita. Siksi haluamme, että lukioistamme saa yleissivistävän koulutuksen samalla, kun ammattikoulutus taas antaa valmiudet suoraan ammattiin. Oppisopimuskoulutusta on kehitettävä yhdessä työelämän toimijoiden kanssa.

Toisen asteen koulutuksen tarjoajien on tehtävä yhteistyötä keskenään ja vahvoja, kielisidonnaisia yksiköitä tarvitaan lisää. Hallinnollisten resurssien keskittäminen täytyy tasapainottaa siten, että koulutuspaikat pysyvät alueellisesti läsnä.

Korkeakoulujen profiileja täytyy vahvistaa niin, että ne menestyvät kansainvälisessä kilpailussa myös tutkimuksen osalta. Haluamme turvata korkeakoulujen itsemääräämisoikeudet. Odotamme kuitenkin samalla, että korkeakoulut ottavat huomioon työelämän ja yhteiskunnan tarpeet. Valtiolla on oltava päävastuu korkeakoulujen rahoittamisesta, mutta haluamme kuitenkin lisätä houkuttimia ulkopuolisen rahoituksen saamiseksi esimerkiksi verohelpotusten muodossa.

Maamme ruotsinkielisen akateemisen koulutuksen turvaamiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että meillä on vahvoja ja elinvoimaisia yksiköitä, joiden opetuksen laadukkuus voidaan varmistaa. Ruotsinkieliselle väestönosalle täytyy tarjota samat mahdollisuudet korkeakoulutukseen kuin suomenkieliselle väestöllekin, ja riittävä määrä tarpeellisilla ruotsinkielien taidoilla varustettuja opettajia on koulutettava vastaamaan maamme tarpeisiin.

Suomessa tutkinnon suorittavat ulkomaalaiset opiskelijat tuovat tervetullutta lisäosaamista yhteiskuntaamme ja ovat osa koulutettua työvoimaamme. Haluamme helpottaa heidän jäämistään Suomeen ja antaa heille täysipainoiset mahdollisuudet työn etsimiseen koulutuksen jälkeen.

Vapaachtoistyö luo yhteisöllisyyttä ja nostaa elämänlaatua. Kulttuuri-, urheilu-, kotiseutu-, yhdistystoiminta ja vapaa sivistystyö vahvistavat identiteettiä ja niillä on tärkeä paikka yhteiskunnassamme. Elämämme rytmin täytyy antaa sijaa vapaachtoistoiminnalle. Aktiivinen osallistuminen yhdistysten ja seurakuntien toimintaan luo hyvinvointia ja vaikuttaa ratkaisevalla tavalla elämänlaatuun.

Haluamme

- **että koulu** on turvallinen ja viihtyisä paikka sekä oppilaille, opettajille että muulle henkilökunnallekin
- **kehittää oppilaiden** vaikutusmahdollisuuksia sekä vahvistaa koulun ja kodin välistä yhteyttä
- **tehdä työtä** sen hyväksi, että koulu huomioi yksilöiden erilaiset oppimistavat; se edellyttää joustavia opetusmenetelmiä, jotka tukevat sekä niitä, joilla on erityistarpeita, kuin niitäkin, jotka oppivat nopeasti
- **luoda luovan** kouluympäristön, joka vahvistaa oppilaiden ja opiskelijoiden ilmaisukykyä, sosiaalisia taitoja ja luomisvoimaa
- **tukea e-osaamista** tasavertaiselta pohjalta
- **aikaistaa kielten** opetusta sekä lisätä panostusta kielikylpyihin, kielisuihkuihin ja muihin, toimiviin kielten oppimismenetelmiin
- **vahvistaa monipuolista** kielenosaamista panostamalla suullisiin valmiuksiin
- **tehdä koulusta** tasa-arvoisen niin että oppilaat uskaltavat tehdä opiskelu- ja ammatinvalintansa perinteisten roolimallien niihin vaikuttamatta
- **tehdä työtä** sen hyväksi että tasa-arvo- ja sukupuolinäkökohdat tulevat olemaan osa opettaja- ja lastentarhanopettajakoulutusta ynnä opettajien lisäkoulutusta
- **opiskeluajan lyhentämiseksi** kehittää sisäänpääsykäytäntöjä ja opintojen aikaista opinto-ohjausta
- **varmistaa yhtenäisen** ja vahvan, toisen asteen ruotsinkielistä koulutusta tarjoava ja sitä ylläpitävä rakenne
- **turvata toisen** asteen koulutuksen alueellinen tarjonta
- **tiivistää ja** tehostaa yhteistyötä korkeakoulujen välillä - myös kansainvälisesti - yhä paremman laadun saavuttamiseksi
- **nopeuttaa työmarkkinoille** astumista vahvistamalla kandidaattitutkinnon asemaa ja uudistamalla työelämän kelpoisuusvaatimuksia niin että käytäntömme vastaavat kilpailija- ja vertailumaidemme käytäntöjä
- **että aikuis-** ja jatkokoulutuspalvelut vastaisivat työmarkkinoiden tulevia tarpeita
- **varmistaa, että** kokopäiväopiskelua voidaan harjoittaa kautta vuoden kehittämällä tentti- ja opintojenohjausjärjestelmiä korkeakouluissa ja yliopistoissa
- **houkutellessa Suomessa** tutkinnon suorittaneita opiskelijoita jäämään maahamme poistamalla oleskeluluvan tutkinnon jälkeisen kuuden kuukauden rajan
- **turvata kolmannen** sektorin toimintamahdollisuudet verovapaudella ja välttämällä lupa- ja ilmoituskäytäntöjä rasittavaa byrokratiaa
- **luoda edellytyksiä** tasavertaisen ja tasa-arvoisten mahdollisuuksien tarjoamiseksi urheilun ja muiden vapaa-ajanharrastusten parissa
- **säilyttää suomenruotsalaisen** kuurojenkielen aseman toteuttamalla uuden toimintaohjelman.

Välitämme toisistamme - vastuu ja hyvinvointi kuuluvat yhteen

Sosiaaliseen vastuuseen ja tasavertaisuun, korkealaatuisiin palvelumahdollisuuksiin nojaava pohjoismainen hyvinvointimalli on kansainvälinen esikuva ja sillä on ollut myönteinen vaikutus myös kilpailukykyymme. Haluamme säilyttää hyvinvointimme samalla, kun joudumme olemaan valmiita priorisoimaan, löytämään uusia työtapoja ja tehostamaan toimintoja.

Palveluiden mallit rakennetaan julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä. Julkinen sektori takaa palveluiden saatavuuden ja asettaa niille kansalliset laatuvaatimukset sekä myöntää luvat, mutta sen ei tarvitse suinkaan aina olla palveluiden tuottaja. Vapaus valita hoitopaikka antaa asiakkaalle uusia mahdollisuuksia valita juuri se palvelu, joka sopii hänelle parhaiten ja edesauttaa palvelun laadun parantamista. Panostukset vanhusten neuvontapalveluihin, tukeen päivittäisissä asioiden hoidossa ja hoitoa koskevista päätöksenteosta sekä palvelusetelien käyttöönotto ovat tärkeitä osia toimivasta vapaan valinnan oikeudesta. Ennaltaehkäisevä työ on yhteinen ja yksilöllinen vastuumme, joka ulottuu läpi elämän. Yhteiskunnan on tuettava ja helpotettava tämän työn toimintaedellytyksiä, sillä se lisää terveyttä, toimintakykyä ja elämänlaatua. Meille on kunnia-asia, että vanhukset saavat elää ja nauttia täysipainoisesta elämästä myös työelämän jälkeen. Eläkeläisten terveys, taloudellinen hyvinvointi ja mahdollisuudet harrastuksiin ovat yhteinen asiaamme.

Kirstyneessä yhteiskuntailmapöytäkirjässä - niin meillä kuin maailmanlaajuisestikin - jossa universaalit periaatteet ihmisten oikeuksista kyseenalaistetaan, on tärkeää asettaa vaikeuksiin joutuneiden ryhmien puolelle. Meidän täytyy tarkastella vallitsevia normijärjestelmiä kriittisesti ja antaa tilaa erilaisuudelle. Olemme kaikki ainutlaatuisia, mutta tasa-arvoisia. Teemme työtä sen hyväksi, että tasavertaisuusnäkökulma otetaan aina kaikkien sektoreiden päätöksenteossa huomioon. Tasa-arvo on oikeusvaltion säilyttämisen peruskivi: jokaista kohdellaan samoista, oikeudenmukaisista lähtökohdista käsin.

Haluamme

- **tehdä työtä** koko maan käsittävän korkealaatuisen sosiaali- ja terveydenhuollon puolesta; hoitoa on saatava sekä suomeksi että ruotsiksi
- **kehittää hoitopalveluiden** vapaata valintaa siten, että julkinen puoli asettaa laatuvaatimukset, joiden piiriin esimerkiksi ruotsinkieliset palvelut kuuluvat, ja hoitaa palveluiden lupamenettelyt, kun taas raha seuraa asiakasta
- **parantaa sosiaali-** ja terveydenhuollon lähipalveluita uusien työmenetelmien avulla ja lisätä niiden saatavuutta esimerkiksi sähköisillä ratkaisuilla sekä mobiilipalveluilla
- **tehdä työtä** sen hyväksi että kaikki saisivat asua kotona niin kauan kuin haluavat ja voivat kehittämällä kotihoitoon ja kotisairaanhoidon uusia, toimivia ratkaisuja
- **panostaa ennaltaehkäisevään** toimintaan terveyden-, sairauden- ja mielenterveyspuolella; terveyttä edistävät investoinnit säästävät sekä taloudellisia resursseja että vähentävät inhimillistä kärsimystä
- **suosia vanhusten** fyysistä, psyykkistä, sosiaalista ja kognitiivista toimintakykyä ja terveyttä sekä torjua ennakolta seniorien yksinäisyyttä kolmannen sektorin kanssa tehtävän, aktiivisen yhteistyön kautta
- **huomioida yksinasuvien** henkilöiden tilanne paremmin sekä yhteiskuntasuunnittelussa että lainsäädännössä
- **siirtää omaishoitajille** maksettavat korvaukset Kelan maksettaviksi
- **kehittää jaksotushoitoa** ja helpottaa omaishoitajien työtä kodeissa niin, että he pystyvät käyttämään kolme lakisäateistä vapaapäiväänsä
- **varmistaa, että** vaikeasti sairaat vanhukset voivat joustavasti saada tarvitsemaansa laitoshoidon
- **taata, että** uudella vanhustenhoitolalla ja kunnallisilla seniorineuvostoilla on tärkeä asema seniorien hoivapalveluiden kehittämisessä
- **tehdä työtä** täysipainoisen eläkeläiselämän hyväksi ennustettavissa olevan ja pitkäjännitteisen eläkejärjestelmän avulla samoin kuin tarjoamalla heille mahdollisuudet harrastuksiin ja yhteisöllisyyteen
- **toteuttaa tekniikka-** ja IT-järjestelmä, joka kattaa koko hoitoketjun
- **parantaa mielenterveyspalveluiden** saatavuutta ja kattavuutta
- **turvata lapsiperheiden** pääsyn terapia- ja tukipalveluihin
- **tehdä perhepoliittisen** kokonaisuusdistuksen, joka yhdistää perhevapaajärjestelmän, lain esikoulusta, vanhemmuuden kustannusten jakamisen ja kodinhoidon tuen - tavoitteena on lisätä tasa-arvoisuutta
- **panostaa pari-** ja läheissuhdeväkiä vastaan tehtävään työhön, lisätä turvakotien määrää ja turvata niiden toimintaedellytykset
- **panostaa lapsiperheiden** ennaltaehkäisevään hoitoon ja tukitoimenpiteisiin avohoidon piirissä huostaanottojen minimoimiseksi
- **panostaa ennaltaehkäisevään** ja etsivään nuorisotyöhön syrjäytymisen estämiseksi
- **antaa passittomille** oikeuden terveydenhuoltoon ja koulutukseen
- **kehittää asiakas-** ja lääkemaksuja kustannusneutraalin uudelleenjaon kautta; sen seurauksena tietyt asiakasryhmät vapautetaan kokonaan maksuista
- **luoda ratkaisuja**, jotka tukevat liikuntarajoitteisten henkilöiden osallistumista koulutukseen, työelämään ja harrastustoimintaan.

Kotimme on Pohjoismaissa ja Euroopassa

Pohjoismainen yhteistyö on osa sitä yhteisyyttä, johon olemme kautta aikojen tunteneet kuuluvamme. Pohjoismainen yhteys on tulevaisuudessa keskeinen arena kansalais-, järjestö- ja valtiotasolla. Kauppa- ja tietotaitovaihto on vilkasta ja pohjoismaiset naapurimme muodostavat siten kansainvälisen yhteistyön luonnollisen, ensimmäisen tason. Yhteiset panostukset koulutus-, puolustus-, luonnonsuojelu- ja luonnonvarapolitiikan osalta tulevat olemaan yhteisen politiikkamme keskeisiä osa-alueita.

Puolustamme rajattoman Euroopan aatetta - Euroopan, joka on mahdollisuuksien maanosana. Täällä yksilön turvallisuus ja hänen mahdollisuutensa vaikuttavat kaikkiin poliittisiin päätöksiin. EU-politiikan pitää rakentua sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävien arvojen varaan sellaisissa asioissa, joissa käsitellään globaalia taloutta, luontoa ja kansainvälistä turvallisuutta - näillä asioilla ei ole rajoja. Haluamme tehdä työtä pohjoismaisen agendan hengessä, jonka keskiössä ovat avoimuus, hyvä hallinto, tasa-arvo, toimivat markkinat ja ihmisoikeudet. EU tarvitsee selkeämmän ulkopoliittisen linjan ja mielipiteen.

Talouspolitiikkaan pitää panostaa, että voisimme turvata euroalueen toimivuuden ja euron tulevaisuuden.

Terveen järjen pitää olla ohjaksissa niin, että sovittuja sääntöjä noudatetaan ja jokainen jäsenmaa kantaa vastuun omista veloistaan. Koulutuksen, luovuuden ja innovaatioiden alueilla pitää tehdä tuntuja, yhteisiä panostuksia EU-alueen työllisyyden parantamiseksi ja unionin kilpailukyvyä vahvistamiseksi.

Haluamme

- **EU-politiikkamme kautta** keskittyä parempaan kilpailukykyyn suosimalla keksintöjä, kehittämällä sisämarkkinoita ja digitaalista agendaa
- **lisätä tutkimus-** ja koulutusmäärärahoja EU:n budjetissa
- **solmia merkittäviä** vapaakauppasopimuksia viennin ja kaupan pirstämiseksi
- **saada voimaan** liha- ja maitotuotteiden alkuperämaamerkinnot parantaaksemme elintarvikkeiden turvallisuutta
- **säättää EU:ssa** yhteisöverolle minimitaso verokilpailun vähentämiseksi
- **toteuttaa pankkiunionin** kaikissa maissa samanlaisena niin, että kaikkien pankkien kontrolli toimii, sekä luoda kriisinpurkumekanismin talousvaikeuksien varalle
- **että kestävä** ympäristö- ja ilmastopolitiikka nähtäisiin uusien työtilaisuuksien potentiaalisena luojana ja yritystoiminnan kehittäjänä
- **toteuttaa yhteinen**, eurooppalainen energiapolitiikka omavaraisuuden varmistamiseksi
- **että kansalliset** tulkinnat yhteisistä asetuksista ja suosituksista luovat tasavertaiset edellytykset koko EU:n alueella, myös suomalaisille toimijoille
- **tehdä työtä** yhteisen pohjoismaisen agendan luomiseksi naapurivaltioyhteistyössä ja EU:n sisällä

Maailma pienenee - tarvitsemme toisiamme

Suomi on osa muuttuvaa maailmaa. Maailman voimatasapaino vaihtelee ja meidän kansainvälistä politiikkaamme täytyy uudistaa samaan tahtiin. Suomen on oltava mukana kansainvälisessä yhteistyössä. Haluamme luoda Suomen, joka on kilpailukykyinen ja joka osaa hyödyntää kehittyvän maailman tarjoamat mahdollisuudet. Meidän täytyy myös ottaa täysi, globaali vastuumme kehitys- ja maahanmuuttopolitiikassamme.

Suomen on oltava aktiivinen ja vastuuntuntoinen kansainvälinen toimija kehitys- ja kauppapolitiikan alueilla. Oikeudenmukainen kauppapolitiikka saavutetaan poistamalla epäoikeudenmukaiset kaupan esteet, tukemalla hyvää hallintoa kehitysmaissa ja vähentämällä pääomapakoa.

Maahanmuutto on luonnollinen osa kansainvälistyvää maailmaa: ihmiset ovat kautta aikojen etsineet uusia asuinpaikkoja itselleen. Ihmisten täytyy usein myös vaihtelevista syistä johtuen jättää pakon edessä kotimaansa. Suomen on oltava avoin ja toivotettava tervetulleiksi ihmiset, jotka tarvitsevat apua ja turvaa. Suomen täytyy kantaa nykyistä suurempi vastuu. Tarvitaan asennemuutos ja toimiva kotouttamiskäytäntö, että maahanmuutto olisi kestävällä pohjalla. Työ ja opiskelu ovat kotouttamisen parhaat muodot. Diskriminointi etnisen taustan takia ei ole koskaan hyväksyttävää. Rasismia vastaan pitää käydä aktiivista taistelua. Haluamme suosia tasavertaista kohtelua ja yhteiskunnan monimuotoisuutta. Monimuotoisuus edesauttaa Suomen kasvua.

Meidän pitää tehdä työtä sen hyväksi, että Venäjän ja sen naapurimaiden välinen poliittinen tilanne normalisoituisi. Tavoittemme tulee olla se, että yhteistyö kaupan, ympäristön, ydinvoimaturvallisuuden ja ihmisten välillä kehittyisi suotuisaan suuntaan. Emme kuitenkaan voi samanaikaisesti hyväksyä Venäjän rikoksia kansainvälisiä lakeja vastaan emmekä sen omia naapurimaitaan vastaan kohdistamia aggressioita.

Haluamme

- **kehitysyhteistyön pohjana** olevan aina ihmisoikeudet, lasten ja naisten koulutukseen osallistumisen oikeuden tukeminen sekä pyrkimys demokratiaan.
- **tehdä työtä** sen hyväksi että Suomi ja EU kehitysyhteistyössään tukevat maiden hallintojen kehittämistä hyviksi ja avoimiksi - sellaisiksi, että ne toimivat korruptiota vastaan
- **että kehitysavun** tavoitetaso tulisi olla **0,7** prosenttia bruttokansantuotteestamme
- **luoda oikeudenmukaisen** kauppapolitiikan, jonka tavoitteena on vahvistaa kehitysmaiden yritysilmapiiriä ja kauppaa, solmia yhteistyökumppanuksia Suomen ja kehitysmaiden elinkeinoelämän välille ja poistaa kaupan esteitä.
- **tehdä työtä** veropakolaisuutta vastaan rakentamalla selkeämmän säännösten monikansallisten yritysten voittojen ja verojen maa-kohtaiselle kirjanpidolle sekä varmistaa, että kansalliset viranomaiset saavat haltuunsa selvitykset yritysten omistajista ja edunsaajista
- **että vastuu** EU:n turvapaikka- ja pakolaispolitiikasta kannetaan yhdessä ja että vastuu jaetaan oikeudenmukaisemmin jäsenvaltioiden välillä, - se edellyttää parempia mahdollisuuksia tulla EU:n alueelle laillisesti
- **lisätä tuntuvasti** Suomeen otettavien kiintiöpakolaisten määrää
- **että oleskelulupakäytännöt** olisivat oikeudenmukaiset, nopeat ja joustavat
- **parantaa maahanmuuttajien** kotoutumista kehittämällä kieltenopetusta, mahdollisuuksia tehdä työtä ja opiskella, asuntopolitiikkaa ja terveydenhuoltoa
- **tarjota kotouttamista** sekä suomeksi että ruotsiksi
- **kiinnittää erityishuomiota** lasten ja naisten asemaan kriisitilanteissa YK:n päätöksen numero **1325** mukaisesti.

Rauha ja luotettavuus - Suomen turvallisuuden vuoksi

Suomen pitää olla aktiivinen toimija kansainvälisessä yhteistoiminnassa, jonka päämääränä on luoda rauhaa, turvallisuutta ja tasapainoa. Toimimme näin olemalla mukana pohjoismaisessa, eurooppalaisessa ja transatlanttisessa yhteistyössä ja FN- sekä OSCE-jäsenenä. Maiden välisestä yhteistyöstä on tullut osa puolustuskäytön kehittämistä. Siitä saadaan synergiaa sekä sisällöllisesti että taloudellisesti.

Suomen pitää olla aktiivinen rauhanvälittäjä ja konfliktien ratkaisija. Meidän pitää asiantuntemuksellamme ottaa osaa kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin - sekä aseellisiin että siviiliväestöä koskeviin.

Ukrainan kriisi osoittaa selvästi, että sotilaallisen voimankäytön aika ei Euroopassa ole ohi. Meidän lähialueillamme voi puhjeta vakavia kriisejä. Uhkakuvat muuttuvat ja niistä on vaikeampi saada otetta. Uhkailut ja hyökkäykset, joita tapahtuu tietoverkossa, ynnä terroristiryhmien aktiivisuus vaativat täysin integroitua yhteistyötä eri viranomaisten välillä.

Puolustuspolitiikkamme perustan täytyy olla oma, uskottava, kansallinen puolustus. Yleinen asevelvollisuus on Suomen puolustusvoimien peruskivi ja sen koulutuksen laadusta pitää huolta.

Haluamme

- **että Suomella** on uskottava puolustus, jolle puolustusmäärärahojen korottamisen myötä taataan tarpeeksi laadukas materiaali
- **syventää pohjoismaista** puolustusyhteistyötä ja jatkaa Suomen ja Ruotsin puolustusvoimien integrointia; Uudenmaan Prikaatilla on siinä keskeinen rooli
- **tiivistää suomalais-ruotsalaista** puolustusyhteistyötä entisestään - asevoimiemme pitkälle menevässä yhdistämisessä on suuri potentiaali
- **että parlamentaarinen** työryhmä analysoi Suomen Nato-jäsenyyden plus- ja miinuspuolet
- **että siviili-** ja kriisinhallintaresurssista pidetään huolta - Suomen pitää myös vastaisuudessa olla aktiivinen rauhan ja demokratian rakentaja
- **että kaikkiin** yli 19-vuotiaisiin naisiin otetaan yhteyttä ja heille jaetaan tietoa armeijasta, jotta kiinnostus vapaaehtoisista asepalvelusta kohtaan kasvaisi
- **perustaa neljännen** asevoimalajin kyberpuolustusta varten
- **kunnioittaa Ahvenanmaan** erityisasetusta demilitarisoituna maakuntana ja käyttää Ahvenanmaa-mallia kriisinhallinnan esikuvana.

Maaseutu ja kaupunki - koko Suomen on oltava elinvoimainen

Haluamme noudattaa modernia alue- ja maaseutupolitiikkaa, jonka tunnusmerkkinä on antaa alueille elinmahdollisuus ja innostaa niitä kehittämään omaa erikoislaatuaan ja vahvuuksiaan. Menestyksekkästä aluepolitiikkaa ei voida mitata hajasijoitettujen valtion työpaikkojen kautta, vaan sen lisäarvon kautta, joka alueille luodaan. Meidän pitää etsiä menestyksekkäitä menetelmiä myös maan rajojen yli. Etelä-Pohjanmaan ja Västerbottenin, Turun ja Tukholman, Helsingin ja Tallinnan sekä Tornionjokilaakson vilkkaat yhteistyön tekemiset ovat esimerkkejä alueista, joista voi tulla alueellisia moottoreita, jotka tekevät tiivistä yhteistyötä koulutuksen, tutkimuksen ja kehityksen, työvoima- ja työllistämiskysymyksissä sekä kaupan ja elinkeinoelämän alueilla.

Maan eri alueet tulevat vastaisuudessa olemaan yhä vain enemmän sidoksissa globaaliin talouteen. Siitä seuraa, että ne kehittyvät yli rajojen kansainvälisin nimikkein ja niiden trendien ja sääntöjen mukaan, joita nämä kehitysprojektit seuraavat. Valtion rooli on mahdollistaa ne ja luoda edellytykset voimakkaalle alueyhteistyölle esimerkiksi panostamalla infrastruktuuriin.

Tulevaisuuden aluepolitiikka tarvitsee vahvaa, paikallista ja aluekohtaista osallistumista esimerkiksi maakuntayhdistysten taholta uusien ideoiden ja toimenpiteiden muodossa, jotta voisimme luoda kasvua ja hyvinvointia.

Nopea kaupunkien muutto asettaa suuria vaatimuksia kaavoitukselle ja asuntopolitiikalle. Tarvitsemme suunnittelua, joka luo eläviä ja monipuolisia asuinalueita, vähentää eristäytymistä ja tukeutuu toimivaan julkiseen liikenteeseen. Rakentamisen tulee olla myös ympäristön kannalta kestävä. Metropolialueen erityistarpeet huomioidaan pääkaupunkiseudun kuntien välisellä yhteistyöllä.

Haluamme kehittää uusia keinoja ja palveluita, jotka ulottuvat yli hallinto- ja sektorirajojen. Niissä pitää olla kiertäviä hoivapalveluja ja kaukopalveluja harvaan asuttujen seutujen palveluiden varmistamiseksi.

Haluamme pitää huolta maaseudun kyvystä työllistää ja osallistua yritystoimintaan, samoin kuin sen säilyttämisestä hyvänä asuin- ja elinympäristönä. Mahdollisuudet kokovuotiseen kesämökkiasumiseen täytyy olla samat koko maassa. Asukkaiden itsensä on saatava päättää, missä he haluavat asua ja olla kirjoilla. Hyvä infrastruktuuri sekä laajakaista- että kulkuyhteyksien osalta on edellytys sille, että maaseutu ja saaristo voivat kehittyä.

Haluamme nähdä vahvaa kehitystä kotimaisten, turvallisten raaka-aineiden ja elintarvikkeiden osalta. Sen vuoksi kestävä maan- ja metsänviljely täytyy olla kannattavaa, ottaen huomioon pohjoiset, haastavat olosuhteemme. Kestävä luonnonvarojen käytön, uuden teknologian ja materiaalien kierrätyksen kautta biotaloudellinen ajattelutapa voi yhdistää perustuotannon eri osa-alueita ja luoda uusia tulonlähteitä maaseudun elinkeinoelämälle.

Haluamme

- **vahvistaa alueiden** ja paikkakuntien kehittämismahdollisuuksia niiden omista erityispiirteistä käsin
- **poistaa kansallisen** tason mahdolliset esteet ja antaa alueille mahdollisuudet kehittyä itsenäisesti ja globaalisti
- **taata hyvät** yhteydet ja infrastruktuurin eri alueilla ja niiden välillä turvataksemme niiden elinvoimaisuuden ja toimeentulomahdollisuudet

- **vahvistaa yhteistyötä** maaseutu-, kaupunki- ja saaristopoliitikan välillä synergiavaikutusten saavuttamiseksi
- **rakentaa joustavan** palvelun yli hallintoaluerajojen, että maaseudulla olisi mahdollista rakentaa, asua ja tehdä työtä ilman ylimääräistä byrokratiaa
- **turvata saaristoon** toimivat kulkuyhteydet
- **varmistaa, että** voimme ylläpitää kestävä ja kannattavaa maan- ja metsänviljelyä, kotimaista kasvihuonetuotantoa, turkistarhausta ja kalastuselinkeinoja Suomessa
- **karsia sellaista** säädöstä, joka vaikeuttaa toimintamahdollisuuksia ja kasvattaa perustuotannon kustannuksia niin että voimme siten toimien pitkällä tähtäimellä taata kotimaisten elintarvikkeiden ja raaka-aineiden saatavuuden
- **vahvistaa tuottajien** asemaa elintarvikeketjussa ja tukea panostuksia lähialueilla tuotettavaan ruokaan sekä lisätä kuluttajien tietoisuutta niistä
- **että eri** suojelijahteihin myönnettävien lupien saaminen tehtäisiin helpoksi, joustavaksi ja paikallisiin tosiasioihin perustuvaksi
- **että mahdollisuudet** käyttää loma-asuntoa vakituiseen asumiseen olisivat samanlaiset koko maassa ja kahdessa asunnossa asuminen huomioitaisiin kunnallisverotuksessa
- **yksinkertaistaa hakemusten** ja kaavamuutosten byrokratiaa samoin kuin toteuttaa pyyntöjä yleis- ja osakaavoituksiin
- **suosia maankäyttösuunnittelun** yhteydessä monipuolisia ja eläviä asuinalueita, jotka vähentävät eriytymistä
- **kehittää suuriin** kaupunkeihin kilpailukykyiset ja joustavat julkiset kulkuyhteydet, joiden lähtökohtana olisivat raideliikenteen eri ratkaisut
- **varmistaa kaikkien** kansalaisten oikeus liikkumiseen niin että yksityisautoilijoita niillä alueilla, joilla ei ole kattavia, julkisia kulkuyhteyksiä, ei rankaistaisi aiheuttomasti
- **kehittää sähköisiä** ratkaisuja ja E-hallintoa yhteiskunta- ja viranomaispalveluiden yksinkertaistamiseksi ynnä parantamiseksi; siten helpotettaisiin kansalaisten ja yritysten pääsyä informaatiokantaan
- **varmistaa haja-asutusalueiden** mahdollisuudet käyttää kuljetuspalvelua tilanteita varten räätälöityjen ratkaisujen avulla
- **tehdä työtä** sen hyväksi, että kaikkien tasojen suunnittelu kehittyisi aktiiviseksi kehityksen katalysaattoriksi ja että valtion viranomaiset myötävaikuttaisivat tehtyjen suunnitelmien toteuttamiseen.

11. Ympäristö ja ilmasto ovat meidän kaikkien vastuulla

Ilmastonmuutos ja koko maailmaa uhkaava juomaveden loppuminen ovat aikamme suurimpia haasteita. Pitkän tähtäimen tavoitteemme on hiilidioksidineutraali Suomi, jossa fossiilisia polttoaineita ei enää tarvitse käyttää. Tarvitsemme kunnianhimoisen, pitkäkestoisen ja ennakoitavissa olevan ilmastopoliitikan, joka yhdistyy taloudelliseen menestykseen ja lisääntyvään hyvinvointiin. Sen toteutuminen edellyttää sekä kansallisia, alueellisia että globaaleja toimenpiteitä. Ympäristöllä ei ole rajoja ja sen vuoksi EU:lla on tärkeä asema ilmastopoliitikassa. Tarvitsemme myös maailmanlaajuisia järjestelmiä, jotka on määritelty kaikenkattavin, kansainvälinen ilmastopoliitikaksi.

Vihreä talous, jonka keskiössä ovat hiilidioksidipäästöjen vähentäminen ja ilmaston lämpenemisen estäminen, merkitsee sekä haasteita että mahdollisuuksia. Sen kehitys ja uuden tekniikan tarve luovat työpaikkoja sekä innovaatio- ja vientimahdollisuuksia clean-tech-alalla. Tarvitsemme lisäpanostuksia myös uudistuvan energian osalta, sillä 80 prosenttia Suomen kasvihuonepäästöistä on peräisin energian tuotannosta ja käytöstä, mukaan lukien energian käyttö liikenteessä.

Jatkamme työtä Itämeren pelastamiseksi. Itämeren valtioiden välinen yhteistyö on ratkaiseva asia Itämeren tulevaisuudelle. Myös arktisilla alueilla tarvitaan lisää yhteistyötä. Meidän täytyy suojella noita helposti haavoittuvia alueita ja niiden luontoa, kun jää ei enää niitä suojele. Biodiversiteetti ja ympäristön hyvinvointi vaikuttavat meidän tuleviin toimintamahdollisuuksiimme.

Haluamme

- **että Kyoto-sopimus** saa jatkoa juridisesti sitovan ja oikeudenmukaisen kansainvälisen ilmastopoliitikan kautta, jonka puitteissa kehittyneet maat kantavat vastuunsa
- **vähentää päästöjä** vähintään **80** prosenttia vuoteen **2050** mennessä - aivan EU:n tavoitteiden mukaisesti
- **varmistaa monipuolinen** energiantarjonta, vähentää riippuvuuttamme fossiilisista polttoaineista ja lisätä uudistuvan energian käyttöä bioenergian, vesivoiman, tuulivoiman, aurinkoenergian ja aaltovoiman kautta
- **että elinkeinopoliitiikka** ja taloudellisen kasvun pyrkimys toteutetaan ekologisesti kestävällä tavalla
- **edesauttaa työpaikkojen** luomista jatkamalla kotimaisten, uusiutuvien polttoaineiden käyttöä energiatuotannossamme niin, että meistä tulisi pitkällä tähtäimellä energian suhteen omavaraisia
- **lisätä energia-** ja voimavaratehokkuuttamme uuteen tekniikkaan, clean-tech-alan tutkimus- ynnä kehitystyöhön panostamalla sekä vähentämällä energian tarvetta; energiatehokkaita ja energiaa säästäviä ratkaisuja tarvitaan sekä yksityistalouksissa että teollisuudessa
- **mahdollistaa paikallisia** ja alueellisia energiaratkaisuja esimerkiksi aurinkopaneelien, aurinkokennojen ja pienempien bioenergia-voimaloiden verohelpoituksilla
- **tehdä lakiehdotuksen** ympäristöystävällisten autojen ja latausasemien lisäämiseksi
- **luoda globaalin** päästöoikeusjärjestelmän estääksemme päästöjen viennin EU:n rajojen ulkopuolelle
- **saada aikaan** julkisten ostojen yhteyteen ympäristö- ja ilmastosäännökset
- **tehdä työtä** Itämeren valtioiden yhteistyön hyväksi niin, että ne voisivat ylläpitää korkeata öljyntorjuntakapasiteettia
- **nähdä jatkossakin** voimakkaita toimenpiteitä Itämeren rehevöitymisen estämiseksi
- **säilyttää luonnon** monimuotoisuus ja biodiversiteetti luonnon hoitamisen ja luonnonsuojeluohjelman kautta - tämä tehdään ensisijassa yhteisymmärryksessä ja vapaaehtoiselta pohjalta

- **että ympäristö** on arktisten alueiden yhteistyön lähtökohta - tarvitaan multilateraali sopimus alueen kestävämmän hyödyntämisen estämiseksi.